

Het Humanistisch Verbond in de fout

Wednesday 24 October 2007

Het Humanistisch Verbond in de fout! Onlangs beluisterde ik een radiospotje van het Humanistisch Verbond waarover ik mij ten zeerste verwonderde. Het respect dat ik voor het Verbond had ging goeddeels verloren en ik vraag mij nu hardop af of het Humanistisch Verbond niet bezig is zichzelf te verliezen. Het spotje is namelijk zo tendentiekus en onwaar dat het nauwelijks nog serieus te nemen is. Ik citeer hieronder de tekst en bij 'lees meer' kunt u mijn commentaar lezen.

"Het geluid van religies klinkt steeds vaker en steeds harder. Humanisten geloven in de kracht van mensen. Voor nog geen € 4,50 per maand helpt u ook dat geluid vaker te laten horen. Zonder uw steun is het humanisme aan de goden overgeleverd. Doe mee. Kijk voor informatie op humanistischverbond.nl. Gelooft in de kracht van mensen. humanistischverbond.nl."

We zullen er een soort tekstanalyse van maken. Daarbij is van belang te overwegen wat er gezegd wordt maar ook wat er niet gezegd wordt of om precies te zijn - wat er gesuggereerd wordt. Wat bedoelt het Humanistisch Verbond (verder HV) met de opmerking dat het geluid van religies steeds vaker en harder klinkt? We noteren daarbij dat de achtergrondmuziek van het spotje bij 'harder' ook harder en onaangenaam klinkt. Er wordt duidelijk gezinspeeld op het feit, dat veel geweld vandaag de dag godsdienstig gemotiveerd is. Het tendentieuze van zo'n opmerking is, dat je haar maken kunt en tegelijkertijd kunt zeggen dat je het niet bedoeld hebt. Toch doe je daarmee een beroep op de onderbuikgevoelens van het volk en sta je op één lijn met de populistische opmerkingen van een Geert Wilders. Daarmee is een belangrijke wet overtreden nl. dat je niet in de fout moet vervallen van degenen die je bestrijdt.

Een tweede punt van kritiek is de opmerking over de 'kracht van mensen'. Die opmerking is niet toevallig want hij komt twee keer voor en wordt daarmee krachtig onderstreept. Als ik mij niet vergis is het HV op zoek naar de humaniteit. Wie een beetje thuis is in de materie weet dat het HV in dat kader altijd gesproken heeft over de 'vermogens van de mens'. Aan die vermogens refereert de beginselverklaring van het HV en het is ook de genuanceerde taal van bijv. een J.P. van Praag (medeoprichter van het HV): "... Vandaar dat 'uitsluitend beroep op menselijke vermogens', wat theoretisch overigens niets zegt over wat zich in en door die vermogens openbaart. Zij zouden van Godswege gegeven kunnen zijn en God zelf zou zich daarin kunnen openbaren; maar ongodsdienstige humanisten hebben daar geen weet van." (J.P. van Praag, Grondslagen van humanisme, derde druk 1989, p. 79). Als we het hebben over de vermogens van de mens gaat het bijv. over homo sapiens, homo ludens, homo faber en jawel - ook over homo religiosus! (resp. de denkende, spelende, werkende, religieuze mens). Maar wat zeg je met het woord 'kracht'? De volkerenmoord in Rwanda was ook een manifestatie van menselijke kracht. Maar is dat in lijn met de humaniteit?

Een derde punt. Ik wil niet flauw doen, maar het HV spreekt zelf tot twee maal toe over 'geloof' nl. geloof in de kracht van mensen. Daarmee wordt duidelijk dat in al het zoeken naar humaniteit een voor-wetenschappelijk uitgangspunt meespeelt. De hierboven genoemde J.P. van Praag sprak in dat verband dan ook niet van geloof maar van (levens)overtuiging. Daarin gaat het dus om een standpunt waarachter een mens niet terugvraagt. Maar er komt onvermijdelijk ook iets mee van buiten af... De uitdrukking 'overtuigd zijn' laat zien dat er iets over je heen komt. Je bent overtuigd. Je wordt overtuigd. Je laat je overtuigen. Het HV heeft dus geen prerogatief (voor- of alleenrecht) waar het gaat om de vraag naar de humaniteit. Het is heel goed mogelijk om die vraag langs andere weg te stellen bijv. die van een -laten we maar zeggen - godsdienstig humanisme.

Aan de goden overgeleverd: Wat is er aan de godsdienst of meer het bijzonder aan God overgeleverd? Het humanisme of de humaniteit? Laten we het erop houden, dat het laatste bedoeld wordt. Voor wat mij betreft - als christen - vind ik de ware humaniteit in de ontmoeting met God. God houdt mij onvoorwaardelijk de spiegel voor en laat mij zien wie ik ben. Dat maakt mij tot een antwoord-end en ver-antwoord-elijk wezen. Als ik uitsluitend uitga van mijn eigen menselijke vermogens dan wordt dat een volstrekt in zichzelf besloten bestaan, een volstrekt autonoom bestaan dat niet meer ter ver-antwoord-ing geroepen wordt, een uiteindelijk onver-antwoord bestaan met alle eventuele gevolgen van dien. Dat is mijn overtuiging. Ik hoop dat het HV mij die overtuiging gunt. Die indruk krijg ik uit het radiospotje echter niet. En als het niet zo bedoeld is, dan doet het HV er goed aan om eventuele spotjes in de toekomst eerst voor te leggen aan de

faculteit voor humanistiek.